

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
НААНУ ННЦ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ НААНУ

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ
ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріали X (Ювілейної) Міжнародної
науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю НУХТ

23-24 травня 2014 р.

Тези доповідей

Київ НУХТ 2014

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ

Н.М. Салатюк, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

В умовах сучасної економічної кризи дуже актуальним є питання підвищення ефективності природоохоронної діяльності. Це зумовлюється наступними чинниками. По-перше, екологічна ситуація сьогодні в Україні є кризовою. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2013р. від підприємств у повітряний басейн країни надійшло 4,3 млн. т забруднюючих речовин, при чому щільність викидів від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на квадратний кілометр території країни складала 7,1 т забруднюючих речовин, а на душу населення – 94,4 кг. В окремих регіонах ці показники значно перевищили середній рівень по країні, і найбільшими вони були у Донецькій області – більше в 7,7 рази, в Дніпропетровській – в 4,1 рази, в Луганській – в 2,3 рази [1]. По-друге, на підприємствах України існує високий ступінь зносу основних виробничих фондів, у тому числі і природоохоронного призначення, та нестача інвестицій на їх відновлення, що створює передумови до ще більшого загострення екологічних проблем в майбутньому, які негативно впливають на здоров'я населення.

Необхідність досягнення позитивних результатів у сфері охорони навколишнього середовища потребує нарощування обсягів інвестиційних ресурсів, поліпшення структури інвестиційних джерел та оптимізації напрямів

їх вкладення.

Джерелами інвестування в природоохоронну діяльність є наступні: державний бюджет (централізоване фінансування); місцеві бюджети (у межах відповідних відрахувань); фонди охорони навколишнього середовища (державний та недержавні); власні кошти підприємств, установ, організацій.

Внаслідок кризових явищ в економіці в останні роки в Україні спостерігається тенденція до зменшення питомої ваги державних інвестицій в охорону довкілля, яка в середньому складає до 10% від загальних витрат на природоохоронну діяльність. Основним недоліком державного фінансування є те, що ці кошти недостатні, при цьому вони дуже розпорошуються і спрямовуються переважно на поточні витрати, а не на капітальні видатки. Тому основним джерелом фінансування витрат у цю сферу стають не бюджетні, а власні кошти підприємств.

Джерела інвестиційних ресурсів підприємств поділяються на власні, позичкові та залучені. Власними (внутрішніми) джерелами інвестицій є прибуток, амортизаційні відрахування та інші надходження підприємства. Важливим джерелом залучених інвестиційних ресурсів є позичкові кошти, які складаються з банківських кредитів, державного кредиту тощо.

Перспективним і ефективним шляхом вирішення проблеми інвестування природоохоронної діяльності може стати екологічний лізинг – договір на право користування очисним обладнанням на основі орендних відносин. На світовому ринку капіталу частка лізингу в деяких провідних країнах Заходу становить 30% нових інвестицій.

Окрім того, новою формою отримання інвестиційних ресурсів є залучення фінансових посередників, зокрема коштів інвестиційних фондів і компаній. Нестача власних коштів все більше змушує підприємства для здійснення природоохоронної діяльності звертатися до різних екологічних фондів. Для цього підприємствам необхідно підготувати власні інвестиційні проекти, головними компонентами яких є: проектна і фінансова документація; пошук належних джерел фінансування; використання механізму забезпечення гарантій і фінансового важеля для отримання і страхування інвестицій.

Природоохоронні інвестиційні проекти повинні бути економічно, фінансово і екологічно ефективними. Ефективність інвестиційного проекту залежить від системи управління підприємством, зокрема від управління інвестиційною діяльністю підприємства у сфері охорони навколишнього середовища, яка базується на таких принципах: інтегрованість із загальною системою управління підприємством, комплексний характер формування управлінських рішень, варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень та орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства, пов'язані з екологізацією виробництва в перспективі.

Вітчизняними вченими розроблені такі методи оцінки ефективності екологічних інвестицій: метод розрахунку коефіцієнта ефективності інвестицій, метод розрахунку терміну окупності інвестицій, методи, які базуються на принципах дисконтування грошових потоків, метод чистої теперішньої вартості. Кожний з цих методів оцінки ефективності інвестицій має свої

переваги і недоліки. Для інвестування природоохоронної діяльності підприємствам доцільно відбирати проекти на основі їх комплексного використання.

Розробка проектної і фінансової документації – перший крок до фінансування проекту. Документація включає техніко-економічне обґрунтування бізнес-план, інвестиційне обґрунтування, план маркетингу. Проектна документація повинна бути оформлена у відповідності зі стандартами ЮНІДО чи вимогами українського або іноземного комерційного банку, а фінансова звітність – відповідати Міжнародному бухгалтерському стандарту (IAS).

При екологічному аналізі рекомендується провести розрахунок доцільності витрат на зниження шкідливих наслідків. У таких випадках, зіставляють припущені затрати на відновлення пошкоджених у випадку погіршення екологічного стану активів із запланованими затратами на проведення профілактичних заходів щодо попередження екологічної катастрофи. Це дасть можливість проаналізувати доцільність проведення заходів, які зменшують або доводять до нуля ймовірність майбутніх збитків екологічного характеру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.